

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA

KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU

Broj: 51 0 P 148803 23 Gž 2

Novi Travnik, 09.01.2024. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku, u vijeću sastavljenom od sudaca: Aida Pezer-Alić predsjednica vijeća, Senad Begović i Mirjana Grubešić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: JU Bolnica Travnik, zastupana po punomoćniku Irsanu Kukiću, advokatu iz Travnika protiv tuženih 1. E.K. iz B1., 2. Dž.K. iz B2. i 3. R.K. iz B3., svi zastupani po punomoćniku Sadik Hota, advokatu iz Sarajeva, radi isplate duga na ime troškova specijalizacije, v.s. 51.669,96 KM, te protutužbenog zahtjeva utvrđenja ništavosti ugovora, odlučujući po žalbi tuženog izjavljenoj na presudu Općinskog suda u Travniku broj 51 0 P 148803 22 P 2 od 24.03.2023. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 09.01.2024. godine, donio je slijedeću:

PRESUDU

Žalba tuženih se djelimično uvažava i preinačava presuda Općinskog suda u Travniku broj 51 0 P 148803 22 P 2 od 24.03.2023. godine u odnosu na odluku o troškovima postupka, te se obavezuju tuženi da tužitelju u roku od 30 dana od dana dostavljanja ove presude, naknade troškove postupka u iznosu od 6.778, 98 KM, dok se u preostalom dijelu, žalba tuženih odbija kao neosnovana i potvrđuje prvostepena presuda.

Odbija se kao neosnovan zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog dijela, kao i zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu u iznosu od 1.494,09 KM.

Obrazloženje

Osporenom prvostepenom presudom odlučeno je:

„Utvrđuje se da je Ugovor o specijalizaciji iz ginekologije i akušerstva 10-6957 od 30.09.2014. godine raskinut.

Obavezuju se tuženi da tužitelju solidarno isplate iznos od 40.870,23 KM na ime povrata dijela iznosa naknada i troškova koje je prvo tužena primila za vrijeme specijalizacije u periodu od 30.09.2014. godine do 28.09.2016. godine, kao i drugih troškova koje je tužitelj isplatio u vezi specijalizacije prvo tužene po ugovoru o specijalizaciji iz ginekologije i akušerstva broj 10-6957 od 30.09.2014. godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana 12.02.2018. godine, pa do konačne isplate, kao i da tužitelju solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 8.514,53 KM, a sve u roku od 30 dana od dana prijema pismenog otpravka presude, dok u preostalom dijelu tužbeni zahtjev tužitelja kao i zahtjev za dosudu troškova parničnog postupka odbija se kao neosnovan.

Odbija se kao neosnovan protivtužbeni zahtjev tuženih a koji glasi:

„Utvrdjuje se da je odredba tačke 3. Ugovora o specijalizaciji iz ginekologije i akušerstva 10-6957 od 30.09.2014. godine pravno ništava, te ne proizvodi pravne posljedice.“

Na ovu presudu žalbu su blagovremeno uložili tuženi zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava sa zahtjevom da drugostepeni sud žalbu uvaži, prvostepenu presudu preinači na način da žalbu uvaži tako što će udovoljiti protiv tužbenom zahtjevu kojim tužena traži sud utvrdi djelimičnu ništavost i to: člana 1. tačka e.) u dijelu u kojem je utvrđena obaveza da na poslovima kod tužitelja ostane duplo vrijeme, koliko je trajanja njena specijalizacija, odnosno preko ugovorenog trajanja rada u odnosu na trajanje specijalizacije (2 godine), te tačke 3. Ugovora o specijalizaciji u cijelosti, a u suprotnom da uvaži prigovor zastare obzirom da se radi o potraživanjima iz radnog odnosa, te tužitelja odbije za sva potraživanja, plaće isplaćene prije 05.11.2015. godine, odnosno zastarjela su potraživanja koja tužitelj traži iz 2014. godine te do 05.11. 2015.godine, te da tužitelja odbije sa tužbenim zahtjevom preko iznosa 4.230,28 KM, koji iznos se dobije kada se iznos bruto plaća od 40.870,23 KM umanji za iznos od 26.935,25 KM, koliko je tuženoj isplaćeno u bruto iznosu za vrijeme rada u matičnoj kući, te iznos od 6.968,43 KM ostvaren po osnovu dežura a u periodu specijalizacije, te za neisplaćenu naknadu za topli obrok u iznosu od 2.736,27 KM, a u odnosu na drugo i treće tužene odbije tužbeni zahtjev u cijelosti zbog nedostatka pasivne legitimacije, a u protivnom da prvostepenu presudu ukine i predmet vrati istom sudu, ali drugom sudcu, na ponovni postupak i odlučivanje.

U obrazloženju žalbe navodi kako je prvostepeni sud povrijedio odredbu člana 8. i 191. st. 4 Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, jer nije odlučio o cijelom protivtužbenom zahtjevu tuženog a koji se odnosi na član 1. t. e Ugovora o specijalizaciji. Također u žalbi navodi da sud pogrešno interpretira odredbu člana 121. ZOO F BiH, jer iako se poziva da je pravni osnov tužitelja "naknade štete", a tužitelj nije predložio dokaze na osnovu kojih se dokazali nastanak i visina štete. Nadalje u žalbi ističe da je ugovor o specijalizaciji već bio sačinjen i da je prvotuziteljica isti potpisala i da u istom ništa nije mogla mijenjati, te da drugo i treće tuženi nisu potpisnici ugovora, zbog čega su istakli prigovor pasivne legitimacije. Također navodi da je odredbom člana 25. Pravilnika o specijalizacijama propisano da troškove polaganja specijalističkog ispita snosi podnositelj zahtjeva za odobrenje specijalizacije, te da je stoga neosnovana konstatacija suda da se ne mogu smatrati troškovi specijalizacije samo troškovi polaganja specijalističkog ispita. Ističe da je sud pogrešno postupio kada je odbio zahtjev tuženih za prijeboj potraživanja, te da je shodno tome povrijedio odredbu člana 336. ZOO-a, kao i da je pogrešno primijenio i odredbu člana 386 st. 2 ZPP-a, budući da je tuženi uspio u ovom sporu sa 20%. U pogledu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja navodi da je sud pogrešno utvrdio da tuženi nije tražio ništavost člana 1 t. e Ugovora o specijalizaciji, te da su drugo i treće tuženi pasivno legitimisani jer su oni samo potpisali izjavu-garanciju da će u slučaju da prvotuzena ne vrati troškove specijalizacije iste vratiti oni. Također navodi da plaća prvotuzene ne može biti trošak specijalizacije, te da takvo što nije regulisano ni jednim aktom tužitelja u čemu se ogleda i pogrešna primjena materijalnog prava. Ističe da je navedeni ugovor o specijalizaciji u suštini ugovorena „ugovorena šteta“ a koji institut ne poznaje ZOO-a, te da se u ovom slučaju radi o zelenaškom ugovoru, odnosno da se radi o ništavom ugovoru jer je isti protivan Zakonu o radu, Ustavu BiH i Općoj deklaraciji o ljudskim pravima.

Tužitelj je u odgovoru na žalbu osporio sve žalbene navode i prigovore tuženih, navodeći kako nije bilo povreda odredaba parničnog postupka na način kako se u žalbi navodi, da je činjenično stanje potpuno i pravilno utvrđeno, a na temelju čaga pravilno je primijenjeno materijalno pravo.

Nakon što je ispitao prvostepenu odluku u granicama navoda iz žalbe i po službenoj dužnosti shodno odredbi člana 221. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), ovaj sud zaključio je slijedeće:

Žalba tuženih nije osnovana.

Prvostepeni sud je na osnovu predloženih i izvedenih dokaza pravilno utvrdio sve relevantne činjenice na koje je pravilno primijenio materijalno pravo, te je donio ispravnu odluku kada je obavezao tužene da tužitelju solidarno isplate iznos od 40.870,23 KM na ime povrata dijela iznosa naknada i troškova koje je prvo tužena primila za vrijeme specijalizacije u periodu od 30.09.2014. godine do 28.09.2016. godine, sa pripadajućom kamatom

Za svoju odluku prvostepeni sud je naveo jasne, potpune i logične razloge, koji kao takvi proizilaze iz provedenih dokaza ocijenjenih na način kako to predviđa odredba čl. 8. ZPP-a.

Neosnovani su žalbeni navodi tuženih da je sud propustio cijeliti protivtužbeni zahtjev na način i sa sadržajem kako je postavljen. Naime, neosnovano je pozivanje tuženih da je sud trebao odlučiti i o djelu protivtužbenog zahteva koji se odnosi na utvrđenje ništavosti člana 1. t. e) Ugovora o specijalizaciji, jer je evidentno da je tuženi u podnesku od 27.05.2019. godine, podnio protivtužbeni zahtjev kojim je tražio da se utvrdi da su odredbe Ugovora o specijalizaciji od 30.09.2014. godine pravno ništave i da ne proizvode pravno dejstvo, da je na pripremnom ročištu od 06.02.2020. godine uredio svoj protivtužbeni zahtjev na način da traži da se određuje da je odredba tačke 3. Ugovora specijalizaciji pravno ništava, a da je na glavnoj raspravi od 19.05.2021. godine naveo da: "ostaje u cijelosti kod navoda iz protutužbe, i navoda iznijetih u dosadašnjem dijelu postupka s tim da tuženi sada uređuju protivtužbeni zahtjev na način da isti reduciraju, pa umjesto ništavosti cijelog Ugovora o specijalizaciji, traži da sud utvrdi djelimičnu ništavost ugovora i to člana 1. tačka e) kojom je utvrđena obaveza tužene da ostane duplo vrijeme koliko je trajala njena specijalizacija, te člana 3. Ugovora o specijalizaciji u cijelosti." Naime, u situaciji kada je tuženi na pripremnom ročištu tražio utvrđenje ništavosti samo člana 3 Ugovora, a kasnije na glavnoj raspravi tražio i utvrđenje ništavosti člana 1. t. e) Ugovora, tada se radi o preinačenju protivtužbene zahtjeve (a ne njegovom reduciranju), a čemu se tužitelj usprotivio na glavnoj raspravi od 07.02.2023. godine, te je prvostepeni sud pravilno postupio kada je odlučio o tužbenom zahtjevu koji je postavljen na pripremnom ročištu od 06.02.2020. godine.

Neosnovani su i žalbeni navodi tuženog da tužitelj nije dokazao postojanje štete, vezu između štetnog događaja i štete i štetnika iako se u toku postupka pozivao na odredbu člana 121. ZOO-a. Naime, prvostepeni sud je pravilnom ocjenom provedenih dokaza nesporno utvrdio da je Ugovor o specijalizaciji iz ginekologije i akušerstva 10-6957 od

30.09.2014. godine raskinut jer je prvotuzena nakon završetka specijalizacije dana 29.10.2018. godine obavijestila tužitelja da otkazuje ugovor o radu i predlaže da se sporna potraživanja riješe mirnim vansudskim putem, nakon čeg je tužitelj donio odluku o otkazu ugovora o radu dana 05.11.2018. godine i utvrdio da je prvotuzena dužna isplatiti tužitelju iznos od 51.669,96 KM shodno odredbi člana 3. Ugovor o specijalizaciji kojom je propisano da u slučaju da specijalizant ne završi specijalizaciju u ugovorenom roku ili po završetku specijalizacije prekine radni odnos u Bolnici, dužan je Bolnici vratiti iznos svih naknada i troškova primljenih za vrijeme trajanja specijalizacije i to plaću u bruto iznosu, naknada na ime uvećanih troškova života ili naknade za odvojeni život i troškove polaganja specijalističkog ispita i druge troškove koje Bolnica isplati u vezi njene specijalizacije. Dakle i prema ocjeni ovog suda pravni osnov tužbenog zahtjeva tužitelja je zaključen ugovor o specijalizaciji koji je samoincijativno raskinut od strane prvotuzene, te je tužitelj shodno navedenom ugovoru imao pravo da na osnovu čl.132. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima, traži da mu se vrati onaj dio iznosa uloženi sredstava, kako je to ugovoreno u članom 3, 4 i 5. Ugovora o specijalizaciji. Dakle u ovom konkretnom slučaju ne radi o naknadi štete iz člana 121. Zakona o obligacionim odnosima (kako to tužitelj navodi u svojoj žalbi) nego o posljedicama raskida ugovora iz člana 132. st. 2. ZOO-a i vraćanje onoga što je druga ugovorna strana dala. Kako je ugovor o specijalizaciji prvotuzena potpisala svojom voljom, a na okolnosti da su ona i ostali tuženi bili prisiljeni ili dovedeni u zabludu, nisu predlagali dokaze, to su neosnovani žalbeni navodi tuženih da nisu znali kakav je sadržaj ugovora. Pri tome treba posebno naglasiti da je prvotuzenoj kao uposleniku tužitelja, moralo biti poznato da bez zaključenja ugovora ne može biti upućen na specijalizaciju na koju se dobrovoljno prijavila i da su ugovor lično potpisali i da ga prije nego što je pokrenut postupak u ovoj pravnoj stvari, nisu osporavali niti tražili raskid, a prvotuzeni je iskazao spremnost za preuzimanje svih obaveza iz ovog ugovora, upravo sa ciljem da obavi specijalistički staž. Također žalbeni navodi tuženih da prema zaključenom ugovoru nisu znali koji iznos trebaju da vrate su neosnovani jer su u ugovoru bili navedeni svi parametri (član 3 Ugovora) na osnovu kojeg su tuženi mogli utvrditi visinu potraživanja tužitelja. Također u ovom slučaju se ne radi ni o zelenaškom ugovoru iz člana 141. ZOO-a jer prvotuzeni nije bio u stanju potrebe i nužde za zaključenje ovakvog ugovora niti je takvo što dokazao. Također neosnovani su i žalbeni navodi tuženih koji se odnose na protivtužbeni zahtjev tuženih da se utvrdi ništavost odredbe člana 3 Ugovora o specijalizaciji koja predviđa da tuženi vrate iznos svih naknada i troškova primljenih za vrijeme trajanja specijalizacije, jer ova odredba nije u suprotnosti sa bilo kojim zakonom ili prinudnim propisom, moralom društva kao i Ustavom, budući da se ovom odredbom samo utvrđuje način izračuna iznosa koji je ugovorna strana dužna vratiti u ugovorom predviđenim situacijama. Kako nema propisa koji zabranjuju ovakve ugovorne klauzule, prije svega u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 46/2010) i Zakonu o zdravstvenoj zaštiti Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona“ broj 13/20), Zakonu o obligacionim odnosima i Pravilniku o specijalizaciji („ Službene novine Fedracije BH“ broj 6/11) pravilan je zaključak prvostepenog suda da ove odredbe nisu ništave (vidjeti stav Vrhovnog suda iz odluke broj 43 0 P 135102 18 Rev od 22.09. 2022. godine). Naime, u teoriji građanskog prava, ugovor se određuje kao saglasnost volja dvije ili više osoba kojom se postiže neki pravni učinak, a karakteristika dvostrano obavezujući pravnih ugovora, u koje spada i predmetni ugovor o specijalizaciji, je da ugovorne strane svoja prava i obaveze, mogu odrediti kako to njima

najbolje odgovara, pa se ovi ugovori temelje na načelu dispozitivnosti. U zasnivanju obaveznih odnosa i ostvarivanju prava i iz tih odnosa, sudionici su dužni pridržavati se načela savjesnosti i poštenja, načela jednake vrijednosti davanja, uzdržati od postupka kojim se može drugom prouzročiti šteta, te su dužni izvršiti svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje. Kako tuženi nisu dokazali da je predmetni ugovor protivan Ustavu, imperativnim propisima ili moralu društva, niti to proizlazi iz njegovog sadržaja, žalbeni navodi tuženih u pogledu ovoga dijela prvostepene presude nisu doveli u sumnju pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Kako je u pitanju potraživanje po osnovu obligacionog pravnog odnosa (Ugovor o specijalizaciji), a ne potraživanje iz radnog odnosa, neosnovani su i žalbeni navodi da tužitelj u vrijeme zaključenja ugovora nije imao poseban normativni akt kojim bi regulisao međusobna prava i obaveze po osnovu specijalizacije, slijedom čega se tuženi neosnovano pozivaju na odredbe člana 31. Zakona o radu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 26/16 i 89/18) i člana 23. Opće deklaracije o ljudskim pravima te odredbe Ustava BiH.

Neosnovani su i žalbeni navodi tuženih u kojem se navodi da drugo i treće tuženi nisu pasivno legitimisani u ovom sporu. Naime iz Ugovora o specijalizaciji nesporno proizilazi da su drugo i treći tuženi kao žiranti potpisali ugovor i obavezali se da će tužitelju, ako se za to steknu pretpostavke iz ovog ugovora, umjesto prvotuzenog izmiriti sve troškove specijalizacije. Budući da se radi o obligaciono pravnom odnosu, te u slučaju kada glavni dužnik ne isplati dug, povjerilac ima pravo potraživanja od žiranata koji su se obavezali kao jamci platci i isti su pasivno legitimisani zajedno sa glavnim dužnikom, u skladu sa članom 1004. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima F BiH, te člana 17. istog Zakona.

Također neosnovani su i žalbeni navodi tuženih koji se odnose na prigovor prebijanja potraživanja stranaka, jer iz svih provedenih materijalnih dokaza tužitelja nesporno proizlazi da se radi o obligacionom pravnom odnosu u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima a ne radnom sporu, a tuženi nije dokazao da prema tužitelju ima potraživanja (član 126 ZPP-a), te sam činjenica da je sud dozvolio da se izvrši vještačenje visine obavljenih dežura, toplog obroka kao i bruto plaća isplaćenih tuženoj u toku specijalizacije ne znači da su ova potraživanja tuženog osnovana i dokazana.

U pogledu troškova postupka osnovano se žalbom ukazuje da odluka o troškovima postupka nije pravilna. Članom 386. stav 2. Zakona o parničnom postupku je propisano da sud kod djelimičnog uspjeha stranke u postupku, može odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka nadoknadi drugoj srazmjern dio troškova. U tom pravcu upućujemo na pravno shvatanje od 30.01.2014. godine usvojeno na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti, kojim je između ostalog zaključeno da će sudovi kod djelimičnog uspjeha u postupku, u pravilu uzeti u obzir uspjeh obje parnične stranke, a odluku o troškovima postupka donijeti primjenom pravila procesnog prebijanja parničnih troškova. Označena vrijednost spora u tužbi i pobijanoj presudi je 51.669,96 KM, a tužitelju je dosuđen iznos od 40.870,23 KM, što je 79% od utuženog iznosa. Stoga mu pripadaju troškovi postupka u tom procentu i to za radnje koje je poduzeo njegov punomoćnik i iznos sudske takse, odnosno u ukupnom iznosu od 6.528,98 KM. Troškovi vještačenja u iznosu od 250,00 KM se ne umanjuju bez obzira na uspjeh u postupku, iz

kojih razloga su tužitelju, po osnovu člana 386. stav 2. i 387. Zakona o parničnom postupku i člana 12. i 13. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 22/04 i 24/04) dosuđeni troškovi postupka u ukupnom iznosu od 6.778, 98 KM.

Članom 387. stav 1. Zakona o parničnom postupku je propisano da će se stranci priznati troškovi koji su bili nužni za vođenje postupka. Kako odgovor na žalbu nije obavezna procesna radnja, što proizilazi iz odredbe člana 214. stav 1. istog zakona, sud je dužan u svakom konkretnom slučaju cijeliti da li odgovor na žalbu sadrži činjenične i pravne navode koji su imali odlučni uticaj na odluku po izjavljenoj žalbi, odnosno da je odgovor bio potreban radi zaštite prava stranke, pa ako ocijeni da jeste, stranci će dosuditi troškove za ovu procesnu radnju. Kako odgovor na žalbu nije uticao na odluku ovoga suda, zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu odbijen je kao neosnovan.

Ostale žalbene navode ovaj sud nije cijelio iz razloga propisanih članom 231. Zakona o parničnom postupku.

Kako ne stoje žalbeni razlozi a ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, temeljem odredbi 226. Zakona o parničnom postupku, žalbu je valjalo odbiti kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu, dok je u pogledu troškova postupka valjalo odluku preinačiti kako je to učinjeno ovom presudom.

Predsjednica vijeća
Aida Pezer-Alić